

GULATING LAGMANNSRETT

DOM

Avsagt: 19.03.2025

Saksnr.: 24-168024AST-GULA/AVD1

Dommere:

Lagdommer
Lagdommer

Margareth Christophersen
Kjetil Myhrvold

Meddommere:

Avdelingsleder
Takstmann
Pensjonist/prest
Avdelingsleder
Sykepleier, lærer

Bente Lyse
Fredrik Robert Alsaker
Asbjørn Salthe
Ida Kolstad Lea
Jens Eirik Leitan

Påtalemyndighet

Rogaland
Statsadvokatembeter

Politiadvokat Fride Wirak

Siktet

Tonje Omdahl

Advokat Maria Strømmen Lile

DOM

1 Sakens gjelder

Saken gjelder anke over domfellelse for hensynsløs atferd og krenking av fornærmedes fred, samt oppreisningserstatning til fornærmede. Spørsmålene i saken gjelder først og fremst vurderingen av subjektiv skyld, og grensene for ytringsfriheten knyttet til såkalt barnevernsaktivisme sett opp mot fornærmedes rett til privatliv.

2 Tiltalebeslutningene

Ved tiltalebeslutning 21.05.2024 har Politimesteren i Sør-Vest satt Tonje Omdahl, født 27.07.2002, under tiltale for overtredelse av:

I Straffeloven § 261 første ledd

for urettmessig å ha unndratt den mindreårige fra noen som hadde omsorgen etter barnevernloven. Tilsvarende gjelder der det er fattet vedtak om omsorgsovertakelse etter barnevernloven § 4-8, § 4-12, § 4-24 eller § 4-29 eller der begjæring om slike tiltak er sendt fylkesnemnda etter barnevernloven § 7-11, eller der det i en akuttsituasjon er iverksatt midlertidig vedtak etter barnevernloven § 4-6 annet ledd, § 4-9 første ledd, § 4-25 annet ledd annet punktum eller § 4-29 fjerde ledd.

Grunnlag:

Søndag 6. oktober 2022 cirka kl. 16.30 i Johan Halvorsens vei 14 i Stavanger, etter forutgående planlegging, hjalp hun Katrine Løland å forlate Senter for tilpasset opplæring AS (TPO) ved organisering av reise bort derfra, samt ved å gi Løland husrom, til tross for at hun visste at Løland var under barnevernstjenestens omsorg.

II Straffeloven § 266

for ved skremmende eller plagsom opptreden eller annen hensynsløs atferd å ha forfulgt en person eller på annen måte krenket en annens fred.

Grunnlag:

a)

Søndag 11. desember 2022 formentlig i Grannestunet 20 i Sola, publiserte hun et bilde av barnevernansatt Eli Hognestad på sin facebook-profil, sammen med følgende tekst hvor navnet og arbeidsforholdet til Hognestad fremgår:

"Jeg vil nevne to saker der barnevernansatt Eli Hognestad i Stavanger barneverntjeneste har begått grov tjenesteforsømmelse. Jeg mener, det er egentlig rart at en barnevernansatt ikke blir stilt til ansvar eller får strafferettslige konsekvenser for de sakene som går dårlig. Den handler om barn som får livet sitt ødelagt. Den første saken var Eli involvert i "Alex"-saken, som har fått medieomtale fra Stavanger Aftenblad, som nok de fleste har lest.

(...)

Barnevernansatten, Eli Hognestad har vært involvert i flere saker der barn har fått livet sitt ødelagt. Må ikke noen være strafferettslig tilregnelig også når det gjelder barnevernsansatte? For hvis en sykepleier feilmedisinerer en pasient, mister hun lisensen til å praktisere sykepleie. Hvorfor mister ikke en barnevernsarbeider som

begår grove forseelser lisensen til å drive uetisk arbeid?"

Facebook-profilen har over 4000 følgere.

b)

Torsdag 1. juni 2023 formentlig i Grannestunet 20 i Sola, publiserte hun et innlegg på hennes Facebook-profil, som har over 4000 følgere. I innlegget sto det: "Den engasjerte advokaten Bjørn Andre Gulstad forsvarer overgrepssdømte, og er selv overgrepssdømt for voldtekt av mindreårige barn. Han har fortsatt advokatbevilling og jobber i Sjødin og Meling. Han er dømt tre ganger, først for overgrep mot 14, 15 år gamle jenter. Annen dom mot vold og bedrageri. Den siste dommen i 2007 for uanstendig oppførsel og seksuell trakassering mot en kvinne endte med 25 dagers fengsel. Gulstad hadde fått advokatbevillingen i 2014. Dessverre er det advokater som mister bevillingen for langt mindre alvorlige forhold, og Gulstad, som er dømt for flere overgrep, er ikke fratatt advokatbevillingen. Vær sikker på at det er den typen advokat du ønsker skal representere deg i saken din. Dom blir vedlagt nedenfor. (..)".

Noe senere samme dag endret hun innlegget slik at navnet til Gulstad ble erstattet til "Xxxx". Videre endret hun "voldtekt" til "seksuell omgang". Hun la ved et bilde av Gulstad, hvor ansiktet var sladdet.

c)

Søndag 27. august 2023 formentlig i Grannestunet 20 i Sola, publiserte hun et innlegg på hennes Facebook-profil, som har over 4000 følgere. I innlegget navnga hun Hege Braseth, sammen med en oppsummering av et politiavhør av Braseth. Avslutningsvis i innlegget skrev hun at "Hege Braseth, du er grunnen til at familien min ble ødelagt. Folk vet nøyaktig hva du gjorde, og det er normalt å være redd i din situasjon. Du har brutt loven". Videre skrev hun at "Det er du som burde mistet stillingen til å jobbe i barnevernet og som fosterhjem og bli dømt og fengslet for det du gjorde".

Ved tilleggstilltalebeslutning 05.08.2024 har Rogaland statsadvokatembeter satt henne under tiltale for overtredelse av:

Straffeloven § 157 første ledd

for ved rettsstridig atferd overfor en aktør i rettsvesenet å ha opptrådt slik at det er egnet til å påvirke aktøren til å foreta eller unnlate en handling, et arbeid eller en tjeneste i forbindelse med en straffesak eller en sivil sak.

Grunnlag:

Til tid og på sted som beskrevet under tiltalebeslutningen av 21.05.2024, post II b, publiserte hun innlegget som er beskrevet der. Gulstad ble sykemeldt som følge av publiseringen, noe som førte til at han måtte frasi seg oppdraget som forsvarer i straffesaker som var berammet til 2. oktober, 23. oktober, 7. november 2023 og 2. januar 2024. Videre måtte han frasi seg oppdraget som advokat i sivil sak med saksnummer 23-097421ASD-GULA/AVD1.

3 Behandling i tingretten

Etter hovedforhandling 29-30.08.2024 avsa Sør-Rogaland tingrett dom 10.09.2024 med slik slutning:

1. Tonje Omdahl, født 27.07.2002, frifinnes for tilleggstilltalebeslutningen.

2. Tonje Omdahl, født 27.07.2002, dømmes for overtredelse av straffeloven § 261 første ledd og straffeloven § 266, som en fellesdom etter straffeloven § 82 tredje ledd, jf. straffeloven § 79 bokstav a) med Gulating lagmannsretts dom av 16.02.2024, til fengsel i 60 -seksti- dager, hvor fullbyrdelsen av 30 -tretti- dager utsettes på alminnelige vilkår og med prøvetid på 2 -to- år.
3. Tonje Omdahl, født 27.07.2002, dømmes til innen 2 -to- uker fra dommens forkynnelse å betale oppreisningserstatning til:
 - Eli Hognestad med 15 000 -femtentusen- kroner
 - Bjørn Andre Gulstad med 30 000 -trettitusen- kroner
 - Hege Braseth med 30 000 -trettitusen- kroner.
4. Det idømmes ikke sakskostnader.

Tiltalte har anket bevisbedømmelsen og lovanvendelsen knyttet til tiltalebeslutningen post II b) og oppreisningserstatningen til fornærmede, samt oppreisningserstatning til de fornærmede i post II a) og post II c), jf. tingrettens domsslutning punkt 3.

4 Ankebehandling

Ved Gulating lagmannsretts beslutning 31.10.2024 ble anken henvist til ankeforhandling hva gjelder bevisbedømmelsen og lovanvendelsen under skyldspørsmålet for tiltalebeslutningen post II b). Dette omfatter også erstatningskravet knyttet til post II b).

De øvrige deler av tingrettens dom er rettskraftig.

Ankeforhandling ble holdt i lagmannsrettens lokaler i Stavanger tinghus 06.03.2025. Tiltalte møtte med sin forsvarer, advokat Maria Strømmen Lile, og forklarte seg. Hun erkjente ikke straffeskyld eller erstatningsansvar. For påtalemyndigheten møtte politiadvokat Fride Wirak. Videoopptak av fornærmedes forklaring fra tingretten ble avspilt og han ga tilleggsforklaring på video. Det ble hørt ett vitne og foretatt slik dokumentasjon som fremgår av rettsboken.

Aktor la ned påstand om at tiltalte dømmes for en overtredelse av straffeloven § 266, samt de forhold som er endelig avgjort ved Sør-Rogaland tingretts dom 10.09.2024, til fengsel i 60 dager, hvor fullbyrdelsen av 30 dager utsettes på alminnelige vilkår og med en prøvetid på 2 år. Det ble nedlagt påstand om at straffen idømmes som en fellesstraff med, og en etterskuddsdom i forhold til, Gulating lagmannsretts dom av 16.02.2024.

Bistandsadvokaten la ned påstand om at tiltalte dømmes til å betale fornærmede oppreisningserstatning fastsatt etter rettens skjønn.

Forsvarer la ned påstand om at tiltalte frifinnes, subsidiært at hun anses på mildeste måte.

5 Lagmannsrettens vurdering

5.1 Lagmannsrettens konklusjon

Lagmannsretten er enstemmig kommet til at tiltaltes anke ikke fører frem, verken hva gjelder bevisvurdering under skyldspørsmålet, straffutmålingen eller fastsettelse av oppreisningserstatningen.

5.2 Skyldspørsmålet

5.2.1 Tiltalen post II b) – straffeloven § 266

Lagmannsretten har funnet det bevist, utenfor enhver rimelig tvil, at tiltalte 01.06.2023 publiserte et innlegg på sin åpne Facebook-profil, som også hadde over 4000 følgere, med følgende tekst:

Den engasjerte advokaten Bjørn Andre Gulstad forsvarer overgrepssdomte, og er selv overgrepssdomt for voldtekt av mindreårige barn. Han har fortsatt advokatbevilling og jobber i Sjødin og Meling. Han er dømt tre ganger, først for overgrep mot 14, 15 år gamle jenter. Annen dom mot vold og bedrageri. Den siste dommen i 2007 for uanstendig oppførsel og seksuell trakassering mot en kvinne endte med 25 dagers fengsel. Gulstad hadde fått advokatbevillingen i 2014. Dessverre er det advokater som mister bevillingen for langt mindre alvorlige forhold, og Gulstad, som er dømt for flere overgrep, er ikke fratatt advokatbevillingen. Vær sikker på at det er den typen advokat du ønsker skal representere deg i saken din. Dom blir vedlagt nedenfor. (..).

Det var 6 vedlegg knyttet til innlegget 01.06.2023, men som ble fjernet før politiet fikk sikret disse. Det fremgikk også av innlegget på Facebook at:

Enn så lenge så støtt nabovarsel Aron Jahnsen med offentlig register for overgrepssdomte. for og beskytte barn fra seksuelle ovegrep. <https://nabovarselnorge.no/> ...

Lagmannsretten har på samme måte funnet det bevist at tiltalte kort tid etter publiseringen endret innlegget, slik at navnet til fornærmede ble erstattet med «Xxxx». Videre endret hun teksten fra «voldtekt» til «seksuell omgang», og hun la ved et bilde av fornærmede fra Advokatfirma Sjødin, Meling og co, hvor fornærmede jobber, og hvor ansiktet hans var gjort ugjenkjennelig.

Tiltalte har erkjent de faktiske forholdene, og hennes forklaring støttes av de øvrige bevisene i saken. Hun har også erkjent at vedleggene blant annet omfattet 3 straffedommer mot fornærmede, og som hun hadde fått kunnskap om på nettsiden og Facebook-siden til Aron Jahnsen. Hun kopierte dommene fra nettsiden til archive.org, da hun ikke var betalende medlem på nettsiden til Aron Jahnsen, og derfor ikke hadde full tilgang til innholdet. Hun hadde fått informasjon om at dommene kunne finnes på archive.org fra nettsiden til Aron Jahnsen. Tiltalte kjente ikke fornærmede, men hadde hørt om ham via medieoppslag blant annet fra hans oppdrag som forsvarer i den såkalte Baneheiasaken.

Fornærmede har forklart at publiseringen skjedde allerede 31.05.2023, og at han ble kjent med det opprinnelige innlegget mens han var på vei med bil fra et rettsmøte i Trondheim, hvor han hadde vært forsvarer, og til Bergen. På grunn av hans følelsesmessige reaksjon på innholdet og alle henvendelsene som han fikk fra personer som hadde sett dette, kom han ikke lenger enn til Førde denne dagen. Fornærmedes forklaring om at den første publiseringen skjedde før det tidspunktet som fremgår av tiltalebeslutningen og de skjermbilder som er sikret og fremlagt av politiet fra tiltaltes Facebook-side, støttes av bevisene i saken. Det nøyaktige tidspunktet har ikke avgjørende betydning for lagmannsrettens vurdering av tiltaltes handlinger etter straffeloven § 266.

Når det gjelder fakta rundt fornærmedes tidligere domfellelser, har fornærmede redegjort for dette i sin forklaring i tingretten som ble spilt av under ankeforhandlingen, og som han bekreftet ved sin tilleggsforklaring. Det fremgår av tingrettsdommen at:

Fornærmede har forklart at det stemmer at han er tidligere straffet, men aldri for voldtekt slik som først publisert av tiltalte. Han ble domfelt for overtredelse av straffeloven § 196, seksuell omgang med barn under 16 år, da han selv var rundt 20 år. Han er senere domfelt slik som beskrevet av tiltalte i innlegget. Til tross for dette, har han senere fullført utdanningen som jurist, og startet å jobbe som juridisk rådgiver eller rettslig medhjelper hos Advokatfirma Sjødin, Meling og co. Samme sted ble han etter hvert autorisert som advokatfullmektig, før han i 2016 – altså over 25 år etter overtredelsen av straffeloven § 196 og etter tre år som advokatfullmektig – fikk advokatbevilling. Gulstad har forklart at Tilsynsrådet for advokatvirksomhet var gjort kjent med og hadde full tilgang til hans tidligere dommer, i tillegg til ordinær politiattest, ved behandling av søknaden om bevilling. Han stilte også i samtale eller intervju med tilsynsrådet i forbindelse med søknaden.

Selv om det har vært noen spørsmål, og hans bakgrunn har vært omtalt på internett før, har fornærmede forklart at det eksploderte da tiltalte publiserte sitt innlegg på Facebook. Han druknet i spørsmål og henvendelser, og raskt også ufine og sjikanøse henvendelser. Det kom for eksempel henvendelser eller spørsmål om en måtte være pedofil for å jobbe i Sjødin, Meling og co. Spørsmålene, henvendelsene og sjikanen spredde seg og nådde raskt familien, kollega og klienter, og var av slikt omfang at han etter to dager fant å reise fra landet for å komme seg bort. Etter noen uker komme han tilbake, men oppmerksomheten og sjikanen fortsatte, og etter samtale med lege og psykolog, ble han sykemeldt fra 01.08.2023 og har vært sykemeldt siden. Fornærmede har forklart og det er dokumentert for retten at han på grunn av sykemeldingen måtte frasi seg oppdraget som forsvarer og prosessfullmektig blant annet i sakene nevnt i tilleggstiltalebeslutningen. Han er fortsatt i dag usikker på fremtiden og vurderes for videre ytelser fra NAV. Han gjorde et forsøk på å komme tilbake i arbeid igjen i juni, men det gikk dårlig. Han klarer ikke fokusere og konsentrere seg, sover ikke og er alltid bekymret – «går på jobb med hjertet i halsen» - for hva som møter ham i jobben som prosedyreadvokat, fra motparter og advokater, media, dommere og andre. Han er bekymret for hvordan hans bakgrunn skal bli brukt eller gå ut over advokatfirmaet eller klienter han jobber for, og det preger jobbutførelsen hans.

Situasjonen for fornærmede er i hovedsak fortsatt den samme som ved behandlingen i tingretten, men han mottar nå arbeidsavklaringspenger, går til behandling hos psykolog og har noe tilrettelagt arbeid.

For at tiltaltes handlinger skal rammes av straffeloven § 266 er det et krav om at hun ved «ved skremmende eller plagsom opptreden eller annen hensynsløs atferd forfølger en person eller på annen måte krenker en annens fred». Det er også et krav om at tiltalte uførte handlingen forsettlig, inkludert det faktum at fornærmede skulle få kunnskap om atferden, jf. straffeloven § 22, Ot.prp. nr. 41 (1954) side 23 og HR-2019-563-A. Det må også gjøres en vurdering av om uttalelsene anses vernet av tiltaltes ytringsfrihet etter den Europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK) artikkel 10, sett opp mot fornærmede rett til privatliv etter EMK artikkel 8.

Når det gjelder vurderingen av den objektive siden av straffebestemmelsen i § 266, er det etter rettspraksis klart at en fredskrenkelse først er straffbar dersom den går «markert ut over slike ubehageligheter som alminnelig menneskelig samkvem regelmessig kan føre med seg» og en krenkelse rammes bare dersom den kan karakteriseres som «hensynsløs» eller som «kvalifisert klanderverdig», jf. HR-2014-1336-A (17) og (18). Det må i den forbindelse gjøres en konkret helhetsvurdering av tiltaltes uttalelser, og «omstendigheter som når og hvor handlingen ble begått, om den hadde et aktverdig formål og fornærmedes opptreden vil ofte være sentrale elementer i denne vurderingen».

Tiltaltes bakgrunn har betydning for å vurdere omstendighetene rundt hennes uttalelser og publisering av informasjon om fornærmede på Facebook. Hun er i dag 22 år og beskriver seg selv som en aktivist som er engasjert i mange ulike saker knyttet til lovbrudd og andre kritikkverdige forhold. Engasjementet omfatter alt fra saker innenfor psykisk helse, barnevern, at politiet utfører jobben sin og ulike former for overgrep/voldtekt. Hun har opplyst at hun gjerne publiserer navnet på de personene som hun mener gjør urett, fordi hun tenker at det er viktig at folk får vite hvem disse personene er. Hun hevder at hun er opptatt av å være saklig, at hun skal holde seg innenfor ytringsfriheten og at hun ikke skal skrive noe usant. Tiltalte ble selv flyttet fra sitt hjem ved akuttvedtak fra barnevernet da hun var ca. 15 år gammel, og var senere underlagt omsorgsovertakelse i fire måneder før hun ble tilbakeført til hjemmet. Dette er noe av bakgrunnen for hennes sterke engasjement, som blant annet har medført at hun 16.02.2024 ble dømt for tilsvarende lovbrudd, jf. LG-2023-95749.

Tiltalte har forklart at hennes formål med å publisere innlegget om fornærmede var at det, etter hennes syn, ikke er riktig at en advokat som tidligere er straffedømt for seksuallovbrudd, skal forsvare «overgrepssdømte», uten at både vedkommendes klienter, de fornærmede i straffesakene hvor han gjør tjeneste og samfunnet for øvrig, har tilstrekkelig kunnskap om dommene. Hun ønsket å skape debatt om vilkårene for å få advokatbevilling og Advokattilsynets praksis. Tiltalte mener at fornærmede uansett og på eget initiativ burde ha offentliggjort opplysningene om sine straffedommer, uavhengig av om disse var kjent for hans arbeidsgiver og Advokattilsynet, da han fikk advokatbevilling i 2013.

Tiltaltes engasjement for å ivareta og forbedre situasjonen for de sårbare grupper, kan åpenbart være et aktverdig formål sett i lys av straffeloven § 266. Det ligger imidlertid ikke innenfor hennes yringsfrihet å opptre «hensynsløst» eller til å «krenke» andres «fred», og dette gjelder særlig for informasjon som hun visste var uriktig da hun la dette ut.

Det er ikke fremkommet noen holdepunkter i saken som tilsier at tiltaltes innlegg på Facebook ble gjort i en allerede etablert debatt om vilkårene for å få advokatbevilling, jf. advokatloven § 4. Etter lagmannsrettens syn er det heller ikke noe ved hennes innlegg som støtter hennes anførsel om at hun ønsket å starte en slik generell debatt. Lagmannsretten har ved vurderingen lagt vekt på at tiltalte ikke kjente fornærmede eller hadde noen kunnskap om straffedommene mot ham eller de berørte personer i disse sakene, før hun publiserte innlegget på Facebook. Hun hadde heller ikke vært i kontakt med hans arbeidsgiver, klienter eller Advokattilsynet før publisering for å innhente fakta. Publiseringen av gamle dommer fra lenge før fornærmede fikk advokatbevilling, kan vanskelig anses som annet en ren hets og trakassering overfor fornærmede personlig, og som etter lagmannsrettens syn går ut over det fornærmede etter straffeloven § 266 må tåle.

At fornærmede var avhengig av tillit for å utføre sin jobb som forsvarer var kjent for tiltalte da hun publiserte innlegget. Hun har selv bekreftet at det var denne tilliten hun ønsket å ramme, ved at hans nåværende og fremtidige klienter ble kjent med dommene. Lagmannsretten er heller ikke i tvil om at tiltaltes ønske var at fornærmede ikke skulle få oppdrag som forsvarer, selv om hun benektet dette ved sin forklaring.

Den hensynsløse og kvalifisert klanderverdig atferden forsterkes ved at tiltalte beskrev den ene domfellelsen som «voldtekt av mindreårige barn». Hun visste at fornærmede ikke var dømt for dette, men for overtredelse av straffeloven (1902) § 196 og seksuell omgang med barn under 16 år, da fornærmede selv var rundt 20 år. Lagmannsretten har merket seg tiltaltes forklaring om at hun etter gjennomlesing av tingrettens premisser fant at «voldtekt av mindreårige barn» var en bedre beskrivelse, og at hun derfor valgte å omtale dommen slik. Tiltaltes henvisning til at hun ikke er jurist og derfor ikke hadde tilstrekkelig kompetanse til å forstå forskjellen på «voldtekt» og «seksuell omgang» kan ikke tillegges vekt. Etter lagmannsrettens syn ble dette utvilsomt gjort for å ramme fornærmede sterkere, og ytterligere svekke den tilliten han som forsvarer er avhengig av. Det er ingen tvil om at tiltalte har lyktes i sitt ønske om å ramme fornærmede, og konsekvensene for ham har blitt store, helt fra innlegget første gang ble publisert. Han ble etter kort tid kontaktet av både kjente og ukjente mennesker, og var nødt til å si fra seg de forsvareroppgavene som han hadde. Han har også vært sykemeldt fra dette tidspunkt.

At innlegget ble lagt ut på tiltaltes åpne Facebook-side, hvor hun også hadde mer enn 4000 følgere, forsterker hensynsløsheten i måten tiltalte har krenket fornærmedes fred. Deling på denne måten innebærer i praksis en vedvarende krenkelse av fornærmedes fred, ved den videreledingen som normalt skjer av lesere som støtter det samme syn. At innleggene til tiltalte blir delt fremgår av skjermbildet av det endrete innlegget, og som hadde blitt delt 30

ganger på det tidspunktet politiet sikret beviset. Lagmannsretten anser det ikke som tvilsomt at tiltalte selv vurderte det som sikkert eller mest sannsynlig at innlegget ville bli delt. At det opprinnelige innlegget faktisk hadde blitt delt, understøttes av at fornærmede har fått skjermbilder oversendt fra andre, som har sett dette andre steder på internett, blant annet på TikTok.

Tiltaltes handlinger overfor fornærmede er i hovedsak av samme karakter som det hun tidligere er dømt for, noe som forsterker vurderingen av hennes forsett om å krenke fornærmede, jf. LG-2023-95749.

Lagmannsretten har merket seg at fornærmede i sin forklaring har antydnet at tiltalte utnyttet av andre personer som ønsker å ramme både ham og barnevernstjenesten. Det er ikke tvilsomt at medvirkning til brudd på straffeloven § 266 også er straffbart. Bevisføringen i denne saken gir ikke grunnlag for å legge til grunn at tiltalte handlet sammen med andre, og tiltalte har fastholdt at hun handlet alene. Fremlagte utskrifter fra tiltaltes Facebook og nettsidene til Aron Jahnsen gir imidlertid indikasjoner på at det er tale om et miljø med en felles agenda, og som i liten grad bruker vanlige demokratiske virkemidler for å tale sin sak. Det er uansett ikke holdepunkter for at tiltalte på noen måte har blitt presset til å publisere innleggene om fornærmede, på en slik måte at det har betydning for vurderingen av straffeansvaret. Lagmannsretten finner derfor ikke grunn for å gå nærmere inn på fornærmedes anførsler. Lagmannsretten går heller ikke nærmere inn på tiltaltes anførsler om forskjellsbehandling, sett opp mot opplysningene fra påtalemyndigheten om at straffesaken mot Aron Jahnsen er henlagt med koden «etter bevisets stilling». Lagmannsrettens vurdering knytter seg til tiltalebeslutningen mot tiltalte, og hvorvidt vilkårene for straff er oppfylt i forhold til henne.

Når det gjelder tiltaltes anførsler om at informasjonen om straffedommene allerede var kjent, kan heller ikke dette tillegges avgjørende betydning. Selv om fornærmede hadde bidratt til ett oppslag i avisen Firda om tidligere domfellelse for vinningskriminalitet, kan ikke de tre dommene mot ham anses som offentlig kjent, før tiltalte publiserte dem på sin Facebook-side. Heller ikke publiseringen på nettsiden til Aron Jahnsen kan ut fra bevisene i saken anses for å være en offentlig publisering, da dette er en side for betalende abonnenter. Tiltaltes atferd må vurderes ut fra hennes publisering, inkludert de uriktige opplysningene om at fornærmede var dømt for voldtekt av mindreårige barn. At tiltalte, etter råd fra andre, endret beskrivelsen tillegges ikke vekt. Innlegget var da allerede publisert og delt med et ukjent antall personer. Den uriktige beskrivelsen av domfellelsen for voldtekt av mindreårige barn, sett i sammenheng med de øvrige dommene, er av en slik karakter at det rammes av straffeloven § 266, og krenker fornærmede vern av privatliv etter EMK artikkel 8.

Lagmannsretten kan heller ikke se at illeggelse av straffeansvar er i strid med Grunnloven § 100 og EMK artikkel 10. Tiltalte har full anledning til offentlig å ytre sin mening om vilkårene for å få advokatbevilling etter advokatloven § 4. Det er ikke fremkommet noe i saken som tilsier at hun har tatt til orde for en slik generell debatt. Tiltaltes fokus har her

utelukkende vært på fornærmede og hans domfellelser, fra lenge før han fikk advokatbevilling. Tiltalte har i tillegg spredt feilaktig faktum ved angivelse av en strengere og mer belastende straffebestemmelse. EMD-saken, Axel Springer v. Germany (EMDN-2008-39954), som tiltalte har vist til, anses derfor ikke relevant i denne sammenhengen. Saken gjaldt avisartikler om en kjent skuespiller som, ut fra beskrivelsen på Lovdata, «ikke hadde avslørt detaljer om skuespillerens privatliv, men hovedsakelig beskrevet omstendighetene omkring hans arrestasjon og utfallet av straffeforfølgelsen mot ham».

Det er imidlertid ikke tvil om at fornærmede i egenskap av forsvarer i mediaprofilerte saker, også må tåle mer omtale og kritikk for sin utøvelse av oppdrag som forsvarer. Dette fratar ham imidlertid ikke vern etter straffeloven § 266, særlig for forhold som ligger klart utenfor forsvareropdragene og i tillegg gjelder forhold lang tilbake i tid og som er uriktig referert. En slik uttalelse vernes ikke av ytringsfriheten og anses for å ha ren sjikanehensikt, jf. blant annet HR-2023-2392-A (26). Det vises også til Karnovs kommentarer til EMD artikkel 10 hvor det fremgår at:

Ettersom ytringsfriheten primært beskytter meninger og meddelelse og mottakelse av opplysninger og ideer, kan visse kategorier av ytringer som utelukkende har som formål å fornærme, falle utenfor bestemmelsens anvendelsesområde (Rujak v. Croatia, §§ 27, 29). Artikkel 10 kan heller ikke påberopes i strid med beskyttelsen etter artikkel 17 (Norwood v. the United Kingdom; Rujak v. Croatia, § 27). Artikkel 10 som sådan forbyr ikke spredning av antatt falsk informasjon (Salov v. Ukraine, § 113).

Tiltaltes fokus var åpenbart først og fremst på fornærmede, og med et ønske å beskrive han med sterkere karakteristikk enn det som var riktig.

Tiltalte dømmes ut fra dette for forsettlig overtredelse av straffeloven § 266, og det er ikke tvilsomt at tiltaltes holdt det som mest sannsynlig at innlegget ville komme til fornærmedes kunnskap, jf. § 22 første ledd bokstav b.

5.3 Straffutmåling

Tiltaltes anke har ikke ført frem og det skal utmåles straff for overtredelse av ett tilfelle av omsorgsunndragelse etter straffeloven § 261, samt tre tilfeller av hensynsløs atferd og fredskrenkelser etter straffeloven § 266. Straffeloven § 79 a. kommer til anvendelse ved fastsettelse av felles straff for forholdene.

Tiltalte er tidligere domfelt ved Gulating lagmannsretts dom 16.02.2024, for fire tilfeller av overtredelser av straffeloven § 266, ved publisering av videoer, lydopptak og innlegg på YouTube og Facebook, til betinget fengsel i 30 dager. Forholdene er dels begått forut for dommen i tingretten i den forrige saken, slik tingretten har redegjort for, og det skal fastsettes en etterskuddsdom etter straffeloven § 82. Lagmannsretten er enig med tingretten og påtalemyndigheten i at det er mest hensiktsmessig å avsi en fellesdom for alle forhold, og ikke en tilleggsdom, jf. straffeloven § 82 tredje ledd. Når det gjelder utmålingen av den konkrete straffen slutter lagmannsretten seg til tingrettens begrunnelse slik den fremgår av dommen:

I lagmannsrettens dom fra 16.02.2024, som altså gjaldt samme type overtredelser, er det uttalt at: «normalstraffen for én overtredelse antas å være bot. At det i denne saken er tale om fire overtredelser, tilsier at det bør idømmes en betinget fengselsstraff. Både allmennpreventive og individualpreventive hensyn tilsier at det reageres med fengselsstraff.» Videre fremgår det at lagmannsretten la til grunn at «forholdene samlet sett kvalifiserer for fengsel 45 dager», som ble nedsatt til 30 dager på grunn av vesentlig for lang saksbehandlingstid og brudd på retten til rettergang innen rimelig tid i EMK artikkel 6 nr. 1.

Det skal nå utmåles straff for ytterligere tre tilfeller av hensynsløs adferd, der retten i skjerpende retning legger vekt på at fornærmede i post II c) er samme fornærmede som i ett av forholdene pådømt i lagmannsrettens dom. Overtredelsene bærer med andre ord ikke bare preg av enkeltstående sjikane, men gjentatt sjikane mot enkeltperson. Etter rettens oppfatning er det videre skjerpende at forholdene i post II b) og c) er begått bare måneder etter at tiltalte var domfelt ved Sør-Rogaland tingretts dom av 24.04.2023, men altså før rettskraftig avgjørelse ved lagmannsretts dom av 16.02.2024. Tiltalte har demonstrert et fast forsett om hensynsløshet og krenkelser av enkeltindivider, til tross for domfellelsen i tingretten. Individualpreventive hensyn taler med andre ord med tyngde for at det utmåles en følbar, ubetinget fengselsstraff.

I dommen fra lagmannsretten er det vist til at barneverntjenesten utfører et viktig oppdrag for samfunnet, og at de ansatte i barneverntjenesten har et særlig behov for vern mot atferd av denne art. Retten er enig i dette, og viser til at barnevernansatte har vist seg å være særlig utsatt for hets og gjengjeldelse som følge av sitt arbeid og de oppgaver de utfører på vegne av samfunnet. På denne bakgrunn, samt tatt i betraktning de omfattende og alvorlige konsekvensene denne typen hensynsløshet har for de fornærmede, mener retten normalstraffenivået for en overtredelse, også av allmennpreventive hensyn, må være fengselsstraff, og ikke bare en bot. Det vises til redegjørelsen ovenfor for hvilke følger tiltaltes handlinger har hatt for hver av de fornærmede.

Når det gjelder overtredelsen av straffeloven § 261, omsorgsunndragelsen av Katrine Løland, mener retten alvorlighet av forholdet ligger i nedre sjikt av bestemmelsen, og isolert sett skal medføre en straff av bot, eventuelt en helt kort betinget fengselsstraff. Det vises til at Løland selv var 16 år gammel, hadde rømt fra barneverntjenestens omsorg flere ganger før, tiltaltes beskjedne bidrag til rømningen og unndragelsen denne gang og at unndragelsen varte kun åtte til ni timer før Løland var tilbake i barneverntjenestens omsorg. Løland ble ikke holdt borte mot sin vilje, og led heller ingen vesentlig overlast mens hun var sammen med tiltalte.

Før formildende omstendigheter tas i betraktning, mener retten samlet straff og en passende fellesdom i saken er i overkant av 90 dager fengsel, eventuelt med utsatt fullbyrdelse av deler av straffen. De formildende omstendighetene er først og fremst den lange saksbehandlingstiden, som både for forholdene pådømt av Gulating lagmannsrett 16.02.2024 og for post I og II a) i saken her, er så vidt vesentlig at det foreligger en krenkelse av retten på rettergang innen rimelig tid etter Grunnloven § 95 første ledd og EMK artikkel 6 nr. 1. Dette skal kompenseres ved at det skal gjøres en markert reduksjon i straffens lengde. På denne bakgrunn er retten kommet til at straffen passende settes til 60 dager fengsel, der 30 dager gjøres betinget med alminnelig prøvetid på to år.

Samfunnsstraff anses ikke aktuelt ut fra tiltaltes gjentatte lovbrudd av samme karakter, slik tingretten også har konkludert.

Straffen fastsettes ut fra dette til fengsel i 60 dager, hvor fullbyrdelsen av 30 dager utsettes på alminnelige vilkår og med prøvetid på 2 år, i samsvar med tingrettens dom og påstanden fra aktor. Straffen idømmes som en fellesstraff med og en etterskuddsdom i forhold til Gulating lagmannsretts dom av 16.02.2024, jf. straffeloven § 82 første ledd.

5.4 Erstatningskrav

Fornærmede har fremmet krav om oppreisningserstatning fastsatt etter rettens skjønn. Vilkårene for oppreisningserstatning er oppfylt, jf. skadeserstatningsloven § 3-5 første ledd b., jf. § 3-3.

Det fremgår av skadeserstatningsloven § 3-5 at oppreisning skal fastsettes til en sum som retten finner «rimelig», der sentrale momenter ved fastsettelsen er handlingens objektive grovhet, skyld hos skadevolder, fornærmedes subjektive opplevelse av krenkelsen samt art og omfang av påførte skadevirkningene, jf. også HR-2020-1345-A (28).

Tiltaltes publisering av innlegget har fått svært store konsekvens for fornærmede, og han vært sykemeldt helt siden innlegget ble lagt ut. Han mottar i dag arbeidsavklaringspenger, får oppfølging fra NAV og arbeidsgiver, og mottar behandling for de psykiske konsekvensene som innlegget har fått for ham. At innlegget ble publisert på internett og ble delt allerede med den opprinnelige og feilaktige tekst, innebærer at dette ligger tilgjengelig en rekke steder. Dette utgjør en tilleggsbelastning for fornærmede som er forårsaket av den publiseringsform og format som tiltalte bevisst valgte, selv om hun allerede da visste at fornærmede ikke var dømt for voldtekt av mindreårige. Dette forsterker skadevirkningene for fornærmede.

Samlet sett anses den oppreisningserstatning som tingretten fastsatte på kroner 30 000 som passende. Lagmannsretten har funnet veiledning i LE-2024-33997, hvor erstatningen ble satt til samme beløp for den ene fornærmede etter domfellelse for overtredelse av straffeloven § 266. Selv om beløpet ble satt til kroner 50 000 for en annen av de fornærmede i den saken, gjaldt dette handlinger gjort mot et barn, som må anses som mer sårbar enn det som er tilfelle for fornærmede i denne saken. Det er derfor ikke grunnlag for å sette oppreisningserstatningen høyere. Det økonomiske tapet som fornærmede er påført ved at han ikke har kunnet utøve sin virksomhet som advokat, og usikkerheten ved fremtidig inntektstap, er ikke omfattet av oppreisningserstatningen. Lagmannsretten har fått opplyst at erstatningskravet skal behandles i tingretten i mai 2025.

5.5 Sakskostnader

Tiltaltes anke har ikke ført frem og hun skal etter straffeprosessloven § 436 første ledd som utgangspunkt pålegges å erstatte staten nødvendige omkostninger ved saken.

Det er ikke lagt ned påstand om erstatning for sakskostnader fra påtalemyndigheten i saken, og lagmannsretten har etter en konkret vurdering kommet til hun ikke pålegges

ansvar for sakskostnadene. Lagmannsretten har ved vurderingen lagt vekt på at hun er dømt til å betale oppreisningserstatning til alle de tre fornærmede i tiltalebeslutningen, i tillegg til at straffen delvis er fastsatt som ubetinget fengselsstraff.

DOMSSLUTNING

1. Tonje Omdahl, født 27.07.2002, dømmes for én overtredelse av straffeloven § 266, samt de forhold som er endelig avgjort ved Sør-Rogaland tingretts dom av 10.09.2024, alt sammenholdt med straffeloven § 79 bokstav a., til en straff av fengsel i 60 – seksti – dager, hvor fullbyrdelsen av 30 – tretti – dager utsettes på alminnelige vilkår og med prøvetid på 2 – to – år.

Straffen er en fellesstraff med og en etterskuddsdom i forhold til Gulating lagmannsretts dom av 16.02.2024, jf. straffeloven § 82 første ledd.

2. Tonje Omdahl, født 27.07.2002, dømmes til innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelser å betale oppreisningserstatning til:
 - Bjørn Andre Gulstad med 30 000 – trettitusen – kroner.
3. Det idømmes ikke sakskostnader.

Margareth Christophersen

Kjetil Myhrvold

Bente Lyse

Jens Eirik Leitan

Fredrik Robert Alsaker

Asbjørn Salthe

Ida Kolstad Lea

Dokumentet er i samsvar med undertegnet original.

Svanhild Røgenes

Avgjørelsen forkynnes ved elektronisk forkynning i medhold av domstolloven § 163 b, med frist frem til 31.03.2025.

Veiledning til domfelte i lagmannsretten

Du kan anke dommen i lagmannsretten

Du har rett til å anke over en dom i lagmannsretten. Du må i så fall anke innen to uker fra den dagen dommen er avsagt eller forkynt (gjort kjent) for deg. Det er Høyesterett som behandler anker over avgjørelser i lagmannsretten.

Hva kan du anke over?

Du kan anke over

- lovanvendelsen under skyldspørsmålet, hvis du mener loven er tolket feil
- utmålingen av straffen
- inndragning, erstatning, tap av førerrett eller lignende
- feil ved saksbehandlingen

Du kan ikke anke over feil ved bevisvurderingen under skyldspørsmålet.

Høyesterett kan nekte å behandle anken

For å bli behandlet i Høyesterett må anken gjelde spørsmål som har betydning utover din sak, eller det må foreligge andre særlige grunner. Høyesteretts ankeutvalg avgjør om anken blir behandlet.

Hvordan anker du?

Du kan anke skriftlig eller muntlig for den lagmannsretten som har avsagt dommen, eller for påtalemyndigheten (for eksempel statsadvokaten eller politiet). Hvis du er varetektsfengslet, kan du også anke overfor ansatte i fengselet.

Forsvareren eller en annen advokat kan gi råd om du bør anke dommen, og eventuelt hjelpe deg med å skrive anken. Du kan også få hjelp til å skrive anken hos lagmannsretten, påtalemyndigheten eller hos ansatte i fengselet. Du må i alle tilfelle selv skrive under på anken.

Hvis Høyesterett vil behandle anken, får du oppnevnt en forsvarer som betales av det offentlige. Dersom du ønsker en bestemt forsvarer, bør du opplyse om det samtidig med anken eller så snart som mulig senere.

Hva må anken inneholde?

I anken må du spesifisere

- hvilken dom du anker
- om anken gjelder saksbehandlingen, lovanvendelsen under skyldspørsmålet, eller avgjørelsen om straff, inndragning eller andre reaksjoner
- hvilke feil du mener har skjedd – når anken gjelder saksbehandlingen

Videre bør du nevne

- nye bevis som du vil legge fram
 - endringen du ønsker
 - hvilke feil anken gjelder, ved anke over lovanvendelsen
-

Var du ikke til stede under ankeforhandlingen?

Hvis du er domfelt uten å ha vært til stede under ankeforhandlingen, kan du be om at saken blir behandlet på nytt. For å kunne få ny behandling på grunn av møtefravær må du gjøre det sannsynlig at du hadde gyldig fravær, og at du ikke kan bebreides for at du ikke meldte fra i tide. Du må sette fram kravet for lagmannsretten eller påtalemyndigheten innen to uker fra dommen er forkynt (gjort kjent) for deg.

Tidspunktet for soning

Dersom du er dømt til ubetinget fengselsstraff, kontakter Kriminalomsorgen deg om tid og sted for soningen. Dersom du har særlige ønsker om når du skal sone, må du kontakte Kriminalomsorgen.

Soning i eget hjem

Dersom du har fått en dom på under fire måneder ubetinget fengselsstraff, kan du allerede nå søke Kriminalomsorgen om å få sone den i eget hjem med elektronisk kontroll (fotlenke) (straffegjennomføringsloven § 16 andre ledd). Kriminalomsorgen vurderer om du oppfyller kravene for en slik soningsform.

Soning i institusjon

Dersom du har fått en dom på under ett år ubetinget fengselsstraff, kan du allerede nå søke Kriminalomsorgen om å få sone den i en institusjon for behandling av avhengighet eller psykiske lidelser, spesielle former for omsorg eller attføring (straffegjennomføringsloven § 12). Kriminalomsorgen vurderer om du oppfyller kravene for en slik soningsform.

Betinget fengselsstraff

Dersom du er dømt til betinget fengselsstraff, betyr det at soningen er utsatt i en prøvetid. Grunnvilkåret ved betinget dom er at du ikke begår noen ny straffbar handling i prøvetiden. Det kan også være fastsatt andre vilkår i dommen. Hvis du begår en straffbar handling i prøvetiden, kan retten gi en samlet dom for begge handlingene eller særskilt dom for den nye handlingen. Hvis du bryter fastsatte vilkår, kan retten bestemme at fengselsstraffen helt eller delvis skal sones.

Samfunnsstraff

Dersom du er dømt til samfunnsstraff, vil det si at du er pålagt å utføre samfunnsnyttig tjeneste, delta i program eller andre tiltak utarbeidet av Kriminalomsorgen i så mange timer som retten har bestemt. Samfunnsstraffen kan også inneholde forbud mot kontakt med bestemte personer. Kriminalomsorgen bestemmer når og hvordan straffen skal gjennomføres. Hvis du begår en ny straffbar handling før samfunnsstraffen er gjennomført, eller hvis du ikke utfører samfunnsstraffen, kan retten bestemme at du må sone i fengsel i stedet.

Ungdomsstraff

Dersom du er dømt til ungdomsstraff, sendes saken til Konfliktrådet. Konfliktrådet vil innkalle til et stormøte der det skal utarbeides en ungdomsplan. Blir man ikke enige om en ungdomsplan, sendes saken tilbake til domstolen som avgjør om hele eller deler av den betingede straffen skal sones. Hvis du begår en ny straffbar handling før ungdomsstraffen er gjennomført, eller hvis du bryter vilkårene satt i ungdomsplanen, kan retten bestemme at du må sone i fengsel i stedet.

Bot

Dersom du er dømt til å betale en bot og ikke betaler innen betalingsfristen, vil den bli forsøkt innkrevet ved lønnstrekk eller annen tvangsinnkreving. Lykkes ikke dette, må du sone i fengsel.
